СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 155. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 6 липня 1935. — VOL. XLIII. No. 155. Jersey City, N. J., Saturday, July 6, 1935. THREE CENTS

КОШТОВНА ЗАБАВА В ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

НЮ ЙОРК. — Підсумки нещасливих випадків з нагоди святкування американського Дня Незалежности, 4-го липня, виказують, що цього року було менше нещасть, як минулого. Від стрілянини та штучних огнів згинули лише два хлопці, один у Шікаго, другий у Канзас. Було безліч менших покалічень. Зате було 134 смертних випадків при інших забавах. При перегонах автомобілями згинули 5 людей, 31 утопилися, а 51 згинули з інших причин. Багато вогнів вибухли внаслідок стрілянини, але шкід покищо не обрахували.

КОМУНІЗМ ГОЛОВНИЙ ВОРОГ АМЕРИКИ.

ДЕНВЕР (Колорадо). — Командант Американського Легіону, Франк Белґрано, виголосив у четвер промову з нагоди Дня Незалежности на радіо на цілу Америку. Він згадав, що комуністи намагаються зруйнувати основи американської конституції в надії, що викличуть переворот.

ВАШИНҐТОН. — У часі паради з нагоди Дня Незалежности, біля памятника Вашинґтона, промовляв до 75-тисячного зібрання сенатор Бирд. У бараках воєнної маринарки говорив помічник секретаря війни, Вудрінґ. Оба атакували „ракетірство", злочин і комунізм, як найбільших ворогів краю. Вудрінґ прочитав „Нову Декларацію Незалежности" проти злочину й комунізму, підписану 27 найвизначнішими представниками американського громадянства.

УКРАЇНСЬКА ҐРУПА ДІСТАЛА ПЕРШУ НАГОРОДУ ЗА КОСТЮМИ.

ЕЛИЗАБЕТ (Ню Джерзи). — В параді з нагоди свята 4-го липня взяла участь велика українська ґрупа, складена з 500 осіб. При роздачі нагород перед ратушем Українці дістали з рук посадника срібну чашу, як першу нагороду за святочні строї. Були це українські народні костюми й комбінація інших убрань з національними українськими красками.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ ОРҐАНІЗАЦІЇ ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ.

ШІКАҐО. — Сюди приїхали представники ріжних ліберальних ґруп на вступну конференцію, щоб шукати можливостей створення третьої політичної партії в часі виборів на президента в 1936 році. Конференцію скликали 5 радикальних конґресменів, але вони не запросили нікого від радикальних орґанізацій. Нема комуністів ані інших, що проповідують революцію. Запрошено лише тих, що хочуть реформувати Америку на демократичних засадах.

АЙНШТАЙН ПРОПОВІДУЄ ЩЕ ОДНУ ТЕОРІЮ.

НЮ ЙОРК. — Проф. Алберт Айнштайн, що тепер працює в інституті устійнених наук у Принстон, оголосив у нюйорськім журналі „Фізичний Огляд" нову теорію, оперту на математичних дослідах. Він каже, що атом і вселенна із своїми зорями, сонячними системами й планетами, все те творить одну систему. Мостом, що все те лучить разом, є давня теорія Айнштайна про релятивність і друга — про скількість („квантум").

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ПЕРЕВОЗУ ЗОЛОТА З ВАШИНҐТОНУ.

ВАШИНҐТОН. — Уже тепер приготовляються до перевозу золота в штабах з Вашинґтону й Филаделфії до нового сховку в Форт Накс, серед гір у стейті Кентоки. Потяги, що будуть везти золото, дістануть спеціяльну сторожу на цілому просторі. Добре вивчені урядові аґенти будуть керувати поліцією. Буде кілька потягів, вози будуть сталеві. При перевантажуванні золота з залізничого потягу в Луісвіл до Форт Накс будуть ужиті надзвичайні автобуси. Уряд не боїться злодіїв, бо золото дуже важке. Штаба золота, вартости одного міліона, важить одну тону. Але бояться чудаків, що можуть зробити пакість із збитків.

ЗЛИВИ ВИНИЩУЮТЬ ВАРТІСТЬ ЗЕМЛІ.

НЮ БРОНСВИК (Ню Джерзи). — В стейті Ню Джерзи зливи змили одну пяту частину всеї плодючої землі, як це обрахував д-р Линвуд Лі, директор стейтового бюра консервування землі. 9,-100 акрів землі втратили свою плодючість на 25 до 75 відсотків. Винищування землі поступає дальше. Найбільше землі нищиться на збочах горбовини у повіті Оомерсет, бо тут орють рілю згори вниз, отже рівцями спливає вода й сполікує плодючу землю.

АҐРАРНЕ ПИТАННЯ В МЕКСИКУ ВИБИВАЄТЬСЯ НАПЕРЕД.

ШАРЛОТЕНВІЛ (Вірджінія). — В Інституті для Прилюдних Справ при університеті Вірджінія дискутовано в четвер земельне питання в Мексику після реферату представника мексиканського уряду, д-ра Рамона Бетети. Учасники ствердили, що в Мексику питання земельне є дуже важке, не зважаючи на 6-літню програму уряду його поправити. Бетета признав, що Мексиканці зробили великі промахи, бо вони мрійники, але всежтаки відносини тепер на дорозі до ліпшого.

ПОВІДОМЛЕННЯ В СПРАВІ ВИМІНИ ГРАМОТ

В останніх днях червня відділи прислали велике число грамот для виміни зі старого до нового роду обезпечення. Отже ті всі грамоти, які були прислані до головної канцелярії між 25-тим і 30-тим червнем, не могли вже бути змінені з кінцем минулого місяця, а тому будуть змінені на протязі цього місяця.

При тій нагоді пригадуємо, що колиб на руках відділових секретарів знаходилися ще якісь старі грамоти для виміни, то ті грамоти треба НЕГАЙНО прислати до головної канцелярії, а головна канцелярія змінилаб їх іще разом з тими грамотами, які осталися для виміни з минулого місяця.

Головна канцелярія У. Н. Союза.

ВОЄННИЙ ДУХ ЗМАГАЄТЬСЯ В ІТАЛІЇ.

В Римі ніхто не вірить, що конфлікт з Етіопією дасться злагодити в мирний спосіб. Всі думають про війну, котра, як заповів Мусоліні, треватиме яких чотири роки.

ЛАВА ПРИСЯГЛИХ СУДДІВ МАЄ СКЛАДАТИСЯ З 6 ОСІБ.

Згідно з новою ухвалою отавського парляменту суд присяглих суддів у Саскачевані й Манітобі має складатися з 6 осіб. Така система вже існує в Алберті.

НАГОРОДА ЗА НАЙКРАЩУ УСМІШКУ.

В Парижі відбувся недавно конкурс найкращої усмішки. Тревав два вечорі і був доступний для жінок і мужчин. Участь у ньому взяли кількасот учасниць. Дві головні нагороди по 2,000 франків і покриття коштів подорожі до одної з французьких купільних місцевостей одержали — одна торговельниця квітами та один коминяр.

ЗАЛІЗО В ПЕРЕВОРСЬКОМУ ПОВІТІг

На теренах сіл Ґженска, Ґорлічин, Халупки і Ґоржиці відкрили поклади залізної руди. Експльоатація відбувається примітивним способом. Селяни возять руду фірами до Переворська, де якийсь купець платить по 60 зл. за ваґон і висилає до гути на Горішній Шлеськ. Досі вислано туди 36 ваґонів. Для плянової експльоатації має повстати акційна спілка.

ПІМСТА ЗРЕДУКОВАНОГО РОБІТНИКА.

До директора фабрики „Круше і Ендер" у Пабяницях, інж. Каненберґа, зредукований робітник Йосиф Тисяк дав пять револьверових стрілів, з яких два спричинили смерть. Тисяка арештовано.

„ХАТА КОМАНДАНТА".

Урядовці Рільного Банку в Луцьку переказали „стшельцам" 1,073 зл. 50 сот. на ремонт і консервацію селянської хати в українському селі Старосілля біля Колох, у якій мав кватиру командант Йос. Пілсудський підчас операції на Волині.

ЛЮДИ-ЗВІРІ.

В селі Милець на Ковельщині мешкали обіч, як добрі сусіди, Іван Рудницький і Ґітля Хіпка. Відносини погіршилися від тоді, як Рудницький завважив, що сусідка вириває з його городу ярину. Перед кількома днями побив її за це так міцно, що жінка вмерла від ран по кількох годинах.

ЗА ЗЕМЛЮ.

Мешканець села Білинок, дрогичинського повіту на Поліссі, Петро Мучальський, дістав у спадщині від батьків 6 гектарів землі, яка мала перейти в його руки по осягненні 21. р. життя. До того часу землею опікувалися свояки й опікуни. Коли Мучальський осягнув повноліття і хотів перейняти землю, почалися сварки й бійки. Одного разу свояки В. Мучальський, Ів. Кривецький і К. Несторук напали на парубка в лісі де він пас худобу, накинули йому на голову мішок, звалили на землю, й позбавили його мужеських орґанів. На страшний крик Мучальського збіглися сусіди й перевезли його до шпиталю в безнадійному стані. „Опікунами зайнялася поліція. — Між шваґрами Як. Баґуном і Макс. Скоруком із села Черемошна на Ковельщині вибухнула через майно бійка, до якої встряг 67-літній Л. Скорук, щоб їх помирити. Розюшені шваґри кинулися на старого й задушили його руками. — До селян села Теклина, коширського пов. на Поліссі, належить пасовисько, яке намагається загарбати власник маєтку Бузаки і забороняє селянам пасти там худобу. Перед кількома днями до пастухів підійшли ґаєві маєтку Бузаки, щоб зігнати з пасовиська худобу. Зчинилася бійка. Один з ґаєвих, панський прислужник А. Олексюк, дав до пастухів 6 стрілів із револьвера і тяжко зранив у пахвину Василя Юрчика.

ЗА ДВА РОКИ МІЛЮНЕРОМ.

Евген Періс це мабуть найбогатший бідак світа. Справа мається так. Він унаслідив від свого вуйка міліоновий спадок під умовою, що буде три роки жити надальше бідним робітником і не затягне ніяких позичок. Тепер він міксером у якомусь барі. Він інтересується теж спортом, плаває знаменито, а що їздить добре на ровері, вибереться ровером кругом світу. Чи виконує точно клявзулі, назначені тестаментом, за тим стежить нотар Анкр з Парижа. За два роки будуть Періс і його жінка, готелева покоївка, міліонерами.

БЕЗРОБІТТЯ В ІТАЛІЇ І КОНФЛІКТ З АБІСИНІЄЮ.

Воєнна небезпека у східній Африці, яка — до речі — в останньому часі значно послабшала, вплинула на поважне зменшення безробіття в Італії. Великі тисячі робітників зголосились до робітничих кольон і до міліції з виїздом до східньо-африканських кольоній Італії. Також „конюнктура" у воєнному промислі в Італії дала працю багатьом безробітним.

СЕЛЯНИ ПРО КРІЗУ НА СЕЛІ.

Інститут Суспільного Господарства у Варшаві видав книжку п. н. „Записки селян" (Паментнікі хлопув). Матеріял до неї зібрав він при помочі конкурсу серед польських селян. В „Записках" змальована нужда села яскравими фарбами, а вартість цього малюнку підносить безпосередність і життєва правда. Глибокий песимізм і боязнь завтрішнього дня, коли доведеться ділити невеличке майно поміж діти, резиґнація і надія на Божу поміч — ось враження, що залишаються після прочитання 600 сторінок книжки.

НЕБУДЕННІ ФАКТИ.

З уваги на дуже поважну господарську, валютарну і фінансову ситуацію в Китаю у звязку зі „срібною політикою" Вашингтону, нанкінський уряд впровадив **кару смерти за недозволений експорт срібла.** — У варшавських господарських і фінансових колах велике враження викликло те, що турецький тютюневий монополь в умові з Францією зажадав сплати належних сум **у польській валюті.** — В Англії заповідають **реформу старого права,** яке дозволяє замикати до вязниць довжників, що не можуть заплатити свого довгу. На основі цього права рік-річно йде відсиджувати кару коло 2 тисяч довжників. Ці „санкції" втримались, не зважаючи на різке поборювання їх як варварської спадщини середньовіча. — Великий приплив французьких капіталів до Англії спричинив те, що англійські банки плятять відсотки (і то пів проц.!) тільки від грошевих депозитів, платних за виповідженням, а за пливкі рахунки... обтяжують клієнта.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС КОНТРАБАНДИСТІВ.

У рівенському суді незабаром відбудеться процес 53 осіб із Рівного, Лодзі й інших місцевостей, що складали дорре зорґанізовану банду контрабандистів, яка переводила людей через кордон до Большевії. Банда „працювала" в 1931—32 рр. і перекинула до „совєтського раю" коло 1,200 осіб, переважно ріжних комуністів і сельробів. Досі всі члени банди були на волі за кавцією. Тепер, по закінченню слідства, всіх арештували.

ЗГОРІВ КОЛХОЗ.

Як повідомляють з Москви, в Іванові з причини необережности з вогнем згорів колхоз імени Будьонного, що складався із 54 домів. Дві жінки згоріли живцем. Погибло теж багато худоби.

БАНКРОТ З ПОЛЬЩІ.

До прокураторії в Чернівцях доставлено купця Ісака Ґроса з Польщі за недозволений переступ кордону. Погра-ничники в Крищатику завважали, що якийсь чоловік хотів з польського боку переплисти через Дністер на румунський бік. Як він побачив жовнірів, зачав удавати, що купається. Пограничні жовніри сховалися в кущі й чекали. Ісак Ґрос завязав своє вбрання в клунок і переплив з ним на румунський бік. Пограничники злапали його й повели до поліційного комісаріяту в Крищатику.

ЗАКРІПЛЕННЯ ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКОЇ УГОДИ

БЕРЛІН. — Розмови, які велися між канцлером Гітлером і польським міністром справ заграничних, Беком, обвиті серпанком таємничости. Але найголовніше таки відоме. Ото продовжено на необмежений час дотеперішній десять-літній договір про ненапад. Тим чином обидва краї, як кажуть, можуть тепер спокійно відітхнути, коли мова про війну чи мир. Далі Польща зобовязалася припинити бойкот Данціґа, де, як відомо, мають націсти більшість в управі міста. Польща рішена тепер разом з Німеччиною допомогти Данціґови стати найбільшим портовим містом над Балтиком. Вона теж припинить валютову війну з Данціґом і тим чином допоможе місту вийти з банкротства. Гітлер і Бек погодилися далі щодо цього, щоб не приступати до східнього пакту, який пропаґують Совєти враз з Францією.

САМОГУБСТВО УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО.

ЛЬВІВ. — Приватною дорогою дійшла певна відомість, що в квітні поповнив самогубство визначний український діяч і вчений, проф. Голоскевич. Помер на засланню в Тобольську, переслідуваний совєтською владою. Отся траґічна подія свідчить невимовно про те, які страшні відносини панують на Україні під Совєтами. Покійний Г. Голоскевич походив зі села Сопружківців на Поділлі. Був сином бідного священика. Був по скінченню студій учителем російської мови в Ризі, а потім у Петербурзі. Підчас революції перейшов на Україну й став постійним співробітником Української Академії Наук. Був теж між тими, що їх судили в процесі „Спілки Визволення України". Вини йому не доказано ніякої, та проте засудили його на 8 років вязниці, заміненої потім на заслання. Свою кару Покійний відбував у Тобольську. Нужденне життя вигнанця й переслідування большевицькою владою зробили вкінці своє: Голоскевич відобрав собі життя. Покійний надрукував багато наукових праць. Збирав матеріяли до говорів Поділля. Писав багато про українську мову й робив на тім полі наукові досліди. Імя його звязане теж із „Правописним словником".

АТАКИ НА ПОЛКОВНИКА ВАСИЛЯ ВИШИВАНОГО.

ЛЬВІВ. — „Діло" подає за Польською Аґенцією Телеґрафічною, що французька поліція розіслала стежні листи за архикнязем Вільгельмом Габсбурґом, відомим серед Українців під прізвищем полковника Василя Вишиваного. Аґенція „Вядомосьці Українське" подає щодо цього таке вияснення:

Якась панна Полєта Куіба, колишня секретарка відомого французького політика де Монзі, пізнала архикнязя в спільних знайомих. Відтоді, представляючись як його секретарка, чи як приятелька, почала позичати гроші буцімто для пропаґанди, щоби привернути Габсбурґам престол в Австрії, як теж щоб привернути незалежність України, де засів би на престолі король з династії Габсбурґів. Арештована Куіба заявила, що робила це в порозумінню з архикнязем Вільгельмом. У звязку з тим соціялістичний „Попюлєр" почав вести проти архикнязя Вільгельма завзяту кампанію. А Українці в Парижі є тої думки, що архикнязь упав жертвою шантажистки. До цього треба додати, що Куібу боронять шість адвокатів, здебільша комуністів, між якими є донька відомого комуністичного посла Кашена. Обтяжує архикнязя з української сторони відомий Василь Панейко. Українці в Парижі запевняють, що архикнязь не втік, а виїхав до Відня й не скривається. В справі цеї кампанії проти Вишиваного внесено з українського боку протести. Між іншими запротестував від імени бувших жовнірів української армії ґенерал Удовиченко.

ОБСИПАНО ЦВІТАМИ МОГИЛУ НЕВІДОМОГО СТРІЛЬЦЯ.

ЛЬВІВ. — До згадки про пошану поляглих українських жовнірів, яку віддано підчас Зелених Свят, треба додати, що відбулася спеціяльна процесія на Янівський цвинтар на могилу Невідомого Стрільця УГА. Гріб був просто закинений горою цвітів. Потім правлено панахиди на гробах мучеників, як бл. п. Басарабової й інших.

ЗА ПІЛСУДСЬКОГО ПРИПИНЕНО СВЯЩЕНИКА В УРЯДУВАННЮ.

ЛОМЖА (Польща). — Шкільна влада припинила в урядуванню польського священика Антона Кохановського з Тикоціна за те, що не відправляв по Пілсудськім богослужень, приписаних владою. Священика арештовано й поставлено перед суд.

ЯК РОЗВОДЯТЬСЯ У СОВЄТАХ.

МОСКВА. — На сто заключених шлюбів розводилися в останньому році аж 44 пари, що стверджує сама совєтська статистика.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$6.00
На пів року	$3.25
На три місяці	$1.75

Число з пятниці (з англійською частю):

На рік	$ 2.00
На пів року	$ 1.25

В Джерзи Сіті і Заграницею:

На рік	$9.00
На пів року	$4.75
На три місяці	$2.50

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy

One year	$6.00
Six months	$3.25
Three months	$1.75

Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):

One year	$ 2.00
Six months	$ 1.25

Foreign and Jersey City Rates:

One year	$9.00
Six months	$4.75
Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ДО МОНАРХІЇ, ТО ДО ЯКОЇ?

Один з американських кореспондентів, що живе від літ у Берліні й звідтам надсилає постійно інформації про націстичну Німеччину, звертає тепер увагу на те, що Німеччина стоїть перед новими змінами. На ділі деякі з тих змін уже зайшли. Бо та сила, що була донедавна звязана з брунатними сорочками—зникла. Принаймні по формі, з вигляду. Її місце заступило — військо, або іншими словами: тасама сила, що була домінуючою до часів світової війни, чи підчас війни. Армія стала вирішальним чинником, а її фактичний командант став особою, що скупчує в собі тусаму силу, яку має Гітлєр, хоч є такі, що вже тепер твердять, що командант армії сильніший від самого Гітлєра. Військова служба стала знову найбільшою честю й першим і найважнішим обовязком громадянина, як служба державі й державній ідеї.

Від цього стану до монархії крок недалекий, особливо, коли в армії, зглядно в її проводі, панує монархістичний дух, щодо чого нема ніякого сумніву. Значиться, що з поворотом Німеччини до монархістичної форми правління не буде ніяких перешкод. Навпаки, армія ще готова такий переворот спричинити. Але найбільш чудним є те, що так складаються тепер обставини, що колишні найбільші вороги монархії — соціялісти — не є теж проти цього, щоб Німеччина стала монархією. До цього самого теж склонні й німецькі лібералі. Оте чудовище пояснюють тим, що соціялісти та лібералі надіються під монархією більшої свободи, ніж вони її мають під диктатурою Гітлєра. Отже виглядає, що Німеччина переживає тепер таку переходову стадію, підчас якої глядять на монархію, яку вважали колись символом гнету, як на символ — свободи!

Заходить тепер питання, хто став би монархом у Німеччині. І тут теж передає американський кореспондент цікаві спостереження. В першу чергу підкреслює як безсумнівний факт, що не будуть тут відгравати ніякої ролі такі річи, як традиція, святі права і т. п. Про те, щоб покликати на престол Гогенцолєрнів, на підставі їхньої дідизни, чи якогось іншого права — нема мови. Новий німецький монарх, якщо такий буде, мусітиме так вибитися своєю яктивністю, посвятою і своїм талантом, як вибився на верх Гітлєр. Тільки такого монарха визнає нова німецька армія і тільки такого монарха прийме евентуально німецький нарід. І тільки такий монарх буде міг числити на це, що в признанню його заслуг, посвяти і спосібностей, згодом готові признати його родови право наслідства на німецький престол. Ось так, каже згаданий кореспондент, може виглядати евентуальна переміна Німеччини з републики на монархію.

О. Сновида.

ПЕРЕД НОВОЮ СИТУАЦІЄЮ В ЕВРОПІ

В Европі витворюється зовсім нова політична ситуація, яка може вийти нам на користь.

З гітлерівським переворотом повстала в центрі Европи велика держава, яка за світової війни доказала свою кольосальну силу, і держава принципіяльно протибольшевицька. Держава, яка носиться з далекосяглими плянами на сході Европи, з плянами, яких початком і кінцем є розбиття російської імперії.

Донедавна це не мало великого значення на уложення будучих відносин на нашім континенті. Але тепер інакше. Три важні події або процеси вплинули на це: заангажування Італії в Етіопії (Абисинії), тревала політична кріза в Франції і чимраз тісніше порозуміння англьо-німецьке. Все разом значить розпад, остаточний розпад колишньої антанти, отже зменшення її тиснення на протибольшевицьку Німеччину. Щодо заангажування Італії в Африці, то, за словами Мусолінія і за голосами італійської преси судячи, можна нехибно ствердити, що Італія не успокоїться, поки не проковтне цісарства Етіопії. Правда, Англія має там великі впливи й інтереси, бо озеро Тана це резервуар Синього Нілю і на те озеро вже здавна має концесії Велика Британія. Але цю справу можна полагодити компромісом, так, що й Англія збереже ненарушеними свої інтереси й Італія здобуде своє (Франція вже заявила своє невмішування щодо Етіопії). А до порозуміння дійде ще й тому, що всі не бажаліб, щоби в Етіопії усадовилася Японія, яка вже робила спроби щодо цього. А наслідки того? Наслідки такі, що приблизно на чотири роки (поки дасть собі раду з Негусом) Італія зникне політично з Европи, перестане відгравати таку ролю, яку відгравала досі. Це розвяже руки Німеччині і ослабить тиснення на неї її полудневого сусіда.

Франція... Хто уважно приглядається політичному життю третьої републики, той бачить, що Франція ввійшла по афері Ставіського в смугу постійної кризи, кризи не тої чи іншої системи політики, а кризи режиму, подібної до кризи монархічного режиму при кінці XVIII-го віку. Вже тепер одна несподіванка в ній гонить за одною; вже тепер кабінети міняються як їздці в карузелі; вже організують приватні армії окремих партій, як було в передодень громадської війни в Німеччині, в Італії і в Росії; вже тепер творяться отверто до розгривки два ворожі табори. Нема сумніву, що в міру, як поступатиме наперед кріза, як заогнюватиметься внутрішне положення Франції, вона буде тратити свій вплив в Европі. В Польщі, на Балканах, скрізь цей вплив паде. Дальше — більше падатиме. А разом з тим ослабне й тиснення версайської переможниці на Німеччину, яка тим способом дістане свободу рухів у себе вдома (для організації) і на сході.

Нарешті, Англія. Даються чути чимраз частіші голоси французької преси про „зраду Англії", що вона сприневірилася колишній союзниці з великої війни. Про зраду очевидно смішно говорити. Але що Англія наближається до Німеччини, це факт. Про це свідчить і її відношення до східнього пакту і багато інших посунень кабінету Мек Донелда, а тепер Болдвина. Нарешті про це свідчить остання морська умова з Німеччиною. Колись, двацять пять літ тому, витягнула була Англія приєднальну руку в сторону вільгельмівської Німеччини, пропонуючи морське порозуміння. Бундючний цісар і його бундючний адмірал фон Тірпіц відмовили і проголосили, що будучина Німеччини „лежить на воді". Історія хутко показала їм, яка є правда, та що та будучина лежала на воді в Скапа-Фльов — там, де в британських водах затоплено цілу горду цісарську фльоту.

Тепер Німці помудрішали і рішили по двацятьох пятьох літах заключити морський компроміс з Британією, і та остання охочо признала Німцям 35% тонажу своєї власної фльоти. За цим порозумінням наступить і інше щодо повітряних сил.

Отже Франція, невблагана супроти Німеччини, тратить впливи в Европі внаслідок страшної кризи, Італія — внаслідок заангажування в Африці (Етіопія), а Англія отверто порозумівається з Німеччиною. Всі ті факти дадуть Німеччині менше-більше свободу рухів, очевидно передовсім на сході. Це треба памятати, головно нам, що знов актуалізується ціле питання европейського сходу. Памятати, що про нас не сміють рішати без нас!

З ОРГАНІЧНОЇ ПРАЦІ В РІДНІМ КРАЮ

(Оригінальний допис з Галичини).

Перед вибухом світової війни поширені були в нашій східній Галичині дуже сильно гімнастично-пожежні організації — „Січі" і „Соколи". „Січей" було 916, а „Соколів" також коло 800. Здавалося, що булоб ліпше, коли би була одна тільки організація, а не дві. Ні, не так! Власне це, що були дві організації, виходило на добре: була конкуренція, було співсуперництво і це такому тяжкому, непорушливому народови як ми, на здоровля виходило. Одні старалися випередити других. Коли в одній повіті були чинні обидві організації, то одна перед другою старалася заложити своє товариство в такім селі, в котрім іще взагалі товариства того роду не було.

Та, сказати правду, так дуже небезпечно не було, бож ми не таківські і так дуже з роботою не спішимось. Колиб й справді так було, то вже до хвилі вибуху світової війни було би в кождім селі бодай одно таке гімнастично-пожежне товариство. Але так, на жаль, не було: самі селяни були ще в переважній частині наших громад занадто темні та без ініціятиви, а інтелігенція наша, навіть молодша, занадто гнила і без почуття народнього обовязку. Той брак почуття є і дотепер нашим прокляттям, а виновником цього є наше домашнє і шкільне виховання. А чейже це повинно бути першою ціллю нашого народнього виховання: впоювати в молоде покоління **почуття обовязку супроти свого рідного народу.** Коли наші родичі і наші школи цього не роблять, то до біса здалося і ціле виховання, ціла наука.

Що для нашої нації прийде з того, що молодий хлопець чи дівчина будуть знати, з чого складається вода, хто і коли відкрив Америку, і коли Ганібаль побив під Каннами Римлян, а не будуть знати, що битву під Полтавою (1709 р.), отже і нашу державну самостійність, втратили ми через брак почуття обовязку серед нашої козацької старшини.

Та всеж таки, які ми й не повільні, то перед війною власне внаслідок того суперництва справа організації наших „Січей" і „Соколів" дуже гарно розвивалася. По війні всі „Січі" розвязано; розвязано багато „Соколів", а потім і „Лугів". Тепер в дійсности є три того роду організації: „Соколи", „Каменярі" та „Луги" — і то одні „Луги" це давніші, самостійні, а другі ті, що належать до **„Великого Лугу".**

Тут скажемо дещо про „Союз української поступової молоді ім. М. Драгоманова, **„Каменярів"**. Метою такого товариства є „спряти культурно-освітньому, громадсько-спільному і фізичному розвиткови та вихованню української молоді".

Головний „Союз" закладає по повітах свої філії та місцеві Союзи „Каменярів".

„Засобів" для осягнення вище наведеної мети мають „Каменярі" дуже багато і саме вичислення їх обіймає більше як одну сторону друкованого статута цього товариства. Ми тут наведемо лише дещо з цих „засобів":

1) Організування культурно-освітньої та фізично-культурної самопомочі української молоді. 2) Піднесення почуття особистої гідности, солідарности і громадсько- суспільної свідомости. 3) Ширення загальної та фахової освіти через закладання самоосвітніх гуртків з ріжних ділянок знання. 4) Уладжування публичних лекцій і викладів, літературних і вокально-музичних продукцій, концертів, театральних аматорських і кінематографічних вистав, забав, вечерниць, чайних вечорів, фестинів, прогульок у державі і за границею.

А дальше говориться про закладання й ведення окремих спортово-руханкових секцій для плекання спорту ріжного роду і руханки, основування і ведення збінних лекцій і корепетицій для молоді, уладжування спортово-руханкових свят, пописів у краю та участь у таких святах за кордоном, удержування зносин та порозуміння з аналогічними організаціями як у краю так і за кордоном для поширення мети Союзу і т. ін.

Як бачимо, засоби, що ведуть до „мети" „Каменярів", є дуже ріжноманітні і ми їх всіх навіть тут не наводимо. Одначе не забуваймо, що папір терпеливий і що при всіх товариствах не йде так про обширність статута як скорше про людей, котрі в тих товариствах працюють. Всі ми знаємо це з практики як у Рідному Краю, так і в імміграції, одначе з тою ріжницею, що в краю маємо до поборення дуже багато трудностей, роблених головно чужими, а за границею — лише свою власну непорадність, отяжілість та інтригантство.

Статут „Каменярів" приняв до відома львівський воєвідський уряд у 1931 році ще на підставі старого австрійського закону про товариства з 1867 року. За останні чотири роки вони під проводом інженира Івана Лучишина дуже гарно розвиваються, а причиняється до цього немало орган цього союза, що зветься також „Каменярі". Є це цікаво редагований ілюстрований місячник, що разом з порадником під заголовком **„Ми каменярі"** коштує річно лиш **одного доляра** (адреса: Львів, вул. Міцкевича 7). Союз „Каменярів" є в декотрих повітах, як нпр. Тернопіль або Рогатин, дуже поширений. Зокрема повітове каменярське свято, влаштоване торік у Тернополі, випало незвичайно світло.

Назва цього багатонадійного товариства походить від одної з найславніших поезій Івана Франка п. з. „Каменярі", котру й деклямують члени цього „Союза" при всіх можливих нагодах. Очевидна річ, що для товариств цього роду була би найвідповіднішою назва „Січ". Але дарма! Невільники волі не мають!

Як ілюстрацію роботи „Каменярів" подам тут дещо з діяльности товариства того імени **в Балинцях**, коломийського повіту. Це село, належить до найсвідоміших у тім повіті і цими днями обходитиме ювилей пятьдесятиліття своєї читальні.

Балинецькі „Каменярі" дуже діяльні зокрема в ділянці руханки та спорту. Вони ставлять між іншим славні „вежі" („піраміди"), з якими виступали торік на ювилейнім святі в честь д-ра К. Трильовського в Коломиї. Ще в червні ц. р. мають вони брати участь у спортових змаганнях (грі в копаного мяча) в одні́м селі в Городенщині.

Дня 16. червня ц. р. відбувся в Балинцях іспит учасників двотижневого каменярського курсу. Проводив комісії д-р К. Трильовський, а екзамінували директор Покутського Союза Бабюк та письменник Дм. Корбутяк.

Учасники вчилися з книжечок **„Самоосвіти"** і давали дуже гарні відповіди, зокрема з географії, української історії й українського письменства.

Цей іспит відбувся передполуднем, а пополудні відбулася ще окружна конференція „Каменярів", на котрій виступали з рефератами тісами громадяни. Як бачимо, робота йде, хоч сподіваємось тепер нових, великих трудноців і перепон.

Іван Гуцуляк.

Андор Козма.

ДЕШЕВІ ВАКАЦІЇ

Перший розділ.

Ми готовилися виїхати на вакації. Обстановку позакривали ми покривалами. Із шаф шпарами та щілинами заносили нафталіною та камфорою. Шлюсар поприпічав крати та вкладки до замків при дверях і вікнах, носії двигали великі куфри до пакункового воза, що ждав перед дверима.

У куті останньої кімнати стояла скриня. Сюди не пускали ми нікого, крім одної довіреної особи.

— Щож тепер зробимо із сріблом?

— Для певности віддам його до банку, — відповів довірений дуже таємничо. Говорив тихцем, щоби припадково не зрадити, де через літо буде переховуватися срібло для шістьох осіб, бо тоді злодії вломились би до банку, замісць до дому.

— Скількиж треба заплатити за переховання срібла в банку?

— Дрібничку, всього кілька центів.

— То будьте такі добрі відставте срібло туди. Одначе будьте обережні підчас транспорту. Поставте скриню на дорожку, а самі сядьте на скриню. Візьміть також револьвер зі собою. Бо хоч нічого боятися прохожих у білий день, то всеж візник міг би здогадатися, що він везе та могли йому прийти до голови злочинні думки. Тому добре вважайте!

— Розуміється!

Потім ми розійшлися. Я пішов на стацію, а моє срібло поїхало до банку.

Так ми кілька днів нічого не чули про себе.

Другий розділ.

— Чи ти добре сховав срібло? — спитала мене теща на літнищі.

— Певно. Ми дали срібло до банку.

— А чи не буде це дорога приємність?

— Борони Боже! Кілька центів коштує ціла справа, а за те така вигода й певність...

Далі я не міг говорити, бо саме ввійшов почтар і дав мені листа.

— Ах, це вістка від мого довіреного, який дав срібло до банку.

— Читай голосно.

— Ні... ні... це щось іншого... урядове письмо, — пробельготів я.

Розуміється, що то був мій викрут, я не хотів лише читати вістки про наше срібло, щоби жінкам не псувати доброго настрою. А в листі було написано: „Вкінці мені вдалося дати срібло до банку. То страшне, як то тяжко. Насамперед розвідувалися банкові службовці, чи я припадково не вкрав срібло. На цьому пройшло пів дня. Як виявилося, що я невинний, вони ствердили, що скриня недобре залякована. Тому я мусів скриню відставити до найближчої торговлі паперу та там іще ліпше позаляковувати. Як я вернувся, урядування в банку вже було скінчилося, тому то Ваше срібло переночувало в моїй хаті. Та зі страху, що порученому моїй опіці скарбови може приключитися якесь нещастя, я не міг вснути. На другий день рано я знову доставив срібло до банку. Тепер воно, що правда, було добре заляковане, та тепер сказали мені, що я чейже через ніч міг виняти срібло, а там вложити безвартісні річи. Потім отворили скриню, а що все ще було в порядку, дозволили мені, в нагороду за те, на місці залякувати скриню. Та я не мав печатки, тому якийсь незнайомий позичив мені свою печатку. Тепер нарешті приняли срібло, та я за цю ввічливість, що скриня (як це стверджує квіток) знайшлася нарешті на складі, мусів заплатити не кілька центів, а пять ринських. Візник, носій, ляк і т. д. коштують дальших десять ринських, які Ви при нагоді можете вирівняти. Бо бодай тепер не потребуєте журитися Вашим сріблом. „Ваш щирий і т. д."

Третій розділ.

Свідомість, що наше срібло є вже в банку, наповнила нас на літнищі свого роду гордістю. Ця гордість мусіла нам бути заплатою за тих пятнадцять ринських.

Ми вже доволі відпочали та вернулися до дому, зараз нам потрібно було нашого срібла.

Документ, що його нам виставив банк, мав замітку великими червоними буквами, що банк видасть срібло предявникови цього документу без ніяких трудноців. Тому я дав цей папір слузі та післав його по наш скарб.

Ми ждали одну, дві, три години, юнак не вертався. Вже був час накривати стіл, а срібла все ще нема.

— Цей драб певно втік із сріблом.

— Певно. Піди-но до поліції, поки ще не запізно.

Я пішов — не івши. Та в дверях стрінувся я з кимсь, що гнав із усієї сили — то був мій слуга.

— Стійжеж! — крикнув я за ним.

Та він не зупинився, лише оглядався тривожно, як той, за яким хтось гонить, і пігнав горі сходами. Я за ним. Здогонив я його в моїй хаті.

— Де наше срібло?

— У банку.

— Щож це сталося?

— Я розповім усе, — сказав він усе ще наче непритомний — одначе прошу замкнути двері, щоби поліція не знайшла мене.

Четвертий розділ.

Хлопець оповідав, дріжучи: — Я пішов до банку, показав цю картку та сказав, щоб мені видали срібло. Службовець, до якого я звернувся, зміряв мене недовірчиво очима, потім спитався, відки я взяв цей папір. Я сказав, що пан прислали мене. На це службовець вийшов, щоби, як казав, полагодити, що потрібно. Я ждав довго даремне. Вкінці хтось заглянув крізь двері, та зараз назад замкнув їх. Тепер я став наслухувати й почув, як у сусідній кімнаті говорили про великі крадіжі та вломи. Із того я здогадався, що мене підозрівають, що я спільник злодіїв. Вкінці зявився поліцай у дверях; я вирвався попри нього — й прибіг сюди. За мною пустилися в погоню, потім утратили мене з очей. Що тепер буде зі мною?

Пятий розділ.

Що з ним буде, тепер було менше важне, одначе що мало бути з моїм сріблом?

Холодний, зіпсований обід зїли ми кухонними ложками, потім я сам пішов до банку.

Банк, самособою, був уже зачинений. Сказали мені прийти на другий день.

Зате в вечірній газеті описали пригоду бідного слуги під заголовком: „Атентат на банк".

Є оправдана причина — сказано було там — підозрівати, що той молодий чоловік украв картку властникови та предложив її в банку, щоби її там міг виконати грабіжницький напад. Коли я прочитав це, то мені ще на другий день билося серце, як я пійшов до банку відібрати наше срібло.

Перед банком сказав я ждати пакунковому возови, щоби зараз навантажити на нього скриню. Банковий службовець і мене приняв недовірчиво та спитався обережно, чи я приходжу за тим самим сріблом, за яким уже вчора приходили.

Службовець подзвонив і покликав, як можна було найнезамітніше, кілька банкових службовців і возних. Вони ні-

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Про одну нашу молоду потіху.

При кінці червня відбулося закінчення шкільного року в Вашингтон Ірвінг Гай Скул. Пятьсот учениць здавали іспити, а між ними були і наші українські дівчата. На жаль, не знаю їх імен, але про це може подбає хто інший. Тому згадаю тільки про одну нашу молоденьку силу, яка певно заслужила собі на те, щоб про неї згадати за її успіхи в науці й за її українство. Тимбільше, що треба вважати її успіхи не тільки її власною потіхою і потіхою її родичів, але теж і загально - українською радістю. Отсею особою є пятнацять-літня Оля Голубович, відома зі своїх виступів на українських концертах. Вона одержала золоту медалю за французьку мову. Дістала теж найвище відзначення за німецьку мову. Була вона теж першою і в музичнім гуртку, головно в концертових виступах в тійже школі. Позатим наша Оля була ще капітанкою в клясі, і то потрійним наворотом. За все те дістала спеціяльне признання.

Панна Оля Голубович думає тепер продовжати науку в Колюмбійському університеті, а потім в Інституті Музики і Штуки. Треба хіба тільки з щирого серця побажати, щоб і ті дальші студії увінчалися таким славним успіхом, як дотеперішня наука.

До цього додаймо, що п. Оля Голубович є одинокою донечкою відомих наших громадян Василя й Олени Голубович, що живуть у Ню Йорку. Приїхали до Америки перед 25 роками зі Збаража. Гром. В. Голубович є довголітнім членом У. Н. Союза, як теж належить і до інших українських організацій. Щодо українства, їх донечка цілком певно піде слідами своїх батьків, бо зжита з українським середовищем і щиро інтересується українськими справами, особливо українською музикою, якої духа пізнає під проводом композитора Михайла Гайворонського, в котрого орхестрі вона виступає.

Українець.

ЮНІОН МИЛС, Н. Й.

Дещо про громаду.

Надармо питалиб у Ню Йорку за нашою місцевістю. Юніон Милс усього двацять миль від Саратоги, всім знаного лікувального міста. Таки не зашкодить запамятати, що до нас можете заїхати на вакації через Олбані та Скенектеді, Юніон Милс усього чотири милі від містечка Бродалбін, Н. Й., та всього дві милі від величавого озера Сарога, коло Норт Бродалбін, Н. Й.

В нашій околиці знайдеться коло двіста українських родин. Колись ми належали до амстердамської парохії св. о. Николая. Недавно спромоглись купити собі свою церковцю й вона має назву св. Василія. Тому, що ми фармери, то й наша церква невелика, але зате виплачена. Тепер стараємося її ще прикрасити, щоб у нас була вона мов палатка. Кождої неділі маємо богослуження й радіємо тим своїм великим здобутком.

Наші парохіяни майже всі з Галичини. Що правда, знайдуться денеде й Придніпрянці. Всі працюємо для одної великої справи, бо знаємо, що в єдности сила. Знаючи, які непорозуміння бувають в неоднім нашім громаді через фінансові недомагання, тішимося, що в нас чогось подібного нема.

Поза фармою, працюємо всі ще й у фабриках вовни, ткальнях і т. п. Безробіття в нас не відчуває ніхто, хоч дорібків дуже великих тепер не можна надіятися.

Довкруги нас соснові, кленові та березові ліси, тому воздух чудовий. Відколи виїхали з великих міст, як Ню Йорк, Нюарк і т. п., ми втішаємося повним здоровям.

Майже в кождого з нас є автомобіль, то й віддаль від більших міст не дається взагалі відчувати.

Невдовзі приступимо до будови свого Народнього Дому, де моглиб частіше сходитися й у вільних хвилях побавитися в своїй хаті. Будова такого дому піде скоро, бо нікому з нас не бракує ліса й рук. Не всі з нас ще належать до У. Н. Союза, та віримо, що час своє зробить.

Тому два тижні гостював у нас о. Іванишин, парох тройської церкви, разом з хором і дяковчителем Угрином. Вони звеличали нашу місцевість своїми милими голосами, тому на тім місці належаласяб їм прилюдна подяка. Та тройчани не ласі на похвали. То тихі працівники, що на кождий зазив готові помогти потребуючим.

Всіх тих, що бажали би відвідати наші сторони, можемо запевнити, що тут знайдуть правдивий відпочинок. Тут є подостатком дешевих домів до винайму. Інтересовані в купні знайдуть щиру пораду від місцевих Українців.

Співжилець.

МОСКОВСЬКИЙ НАСТУП НА ЦЕНТРАЛЬНУ АЗІЮ

(УП, Відень). — Московія царська і Московія совєтська — це два нібито відмінні від себе поняття, одначе в суті річи ті самі і тими самими законами керуються. Що випадково там нині є інша форма влади, як була давніше, це нічого не значить. Стара тенденція поширення території керувала старою Московією також, як і нинішньою. Одною з причин такої експанзії є московське бажання якимнебудь чином дістатись до володіння якимнебудь теплим морем, що зимою не замерзає і нізвідки не є загрожене, щоб могти свобідно по цілому світі розвинути морську плавбу.

Московія мала за ціль, як вступила в світову війну, здобути для себе Дарданелі і міцно там засісти. Того вона не добула, ба навіть стратила ще й свої найкращі пристані над Балтійським морем. На Далекому Сході сильна Японія поставила запору московському поширенню. Хоч Москва ще має там одну пристань, Владивосток, то її значіння і житя дуже примітивне. Через заняття Японією Манджурії й північно - манджурської залізниці пристань ця стратила на значінню й нині там держиться Московія, як відломана галузка біля дерева. Що там є основний військовий пункт Совєтів, це нічого не значить. Тому, що Балтійське море, Дарданелі й Далекий Схід замкнені, Москва пішла наступом туди, де ще запори нема, а саме в Центральну Азію, з метою, якимнебудь способом добитись до Індійського океану. Але там вона натрапляє на спротив Англії, що вже має в своїх руках Індійський океан.

Не перший раз в історії Московія бажає опанувати центральну Азію. В другій половині 19. століття і до світової війни Московія здобувала й здобувала простори між Каспійським морем та Паміром і наблизилась на 80 км. до границь англійсько-індійських посілостей. Ще лише гори відділяють від себе двох противників. Тепер мають Москалі нагоду звернутися в інший бік. Вічні горожанські війни в Китаю та ослаблення Китаю японським наступом хочуть Москалі використали на те, щоб усадовитись на стало в тій частині центральної Азії, що досі належала до Китаю. Перший крок у тому напрямку вже зроблено. Москва поволі всадовилась у містах Кульджа й Урумчі в провінції Сінкіянг чи Східній Туркестан.

Роками цілими не доходила з тої частина землі жадна вістка. Лише глухі слухи про війни, повстання і т. п. ходили всюди, на які одначе не було жадного доказу. Провінція Сінкіянг має площу коло півтора міліона квадратових кільометрів і обіймає собою цілий Східний Туркестан та простори, положені на північ від гір Тієншану. В ній живуть у більшости магомедани. Були слухи, що там під проводом турецького генерала Тевфік-паші створився був сильний магомеданський рух і що 26. червня 1933 проголошено незалежність Сінгіянгу від Китаю. Такі спроби робили магомедани вже нераз на протязі 19. століття, в 1826 й опісля в 1865 році. Тоді Східний Туркестан держався 12 літ як самостійна держава, але потім Китайці знова його покорили. Існування такої держави було невигідне для Москви, бо вона була притягаючою силою для Західного Туркестану між Аральським озером та Паміром. Тому з московського боку йшла робота над знищенням магомеданського незалежного Туркестану. В 1871 році Москва заняла була свім військом турекестанське місто Кульджу, але в 1881 році вступилась назад, бо невигідно їй було тоді зачинати війну з Китаєм. Всежтаки даром вона там не йшла, бо примусилна Китай відступити їй простори над рікою Ілою та горішнім Іртишем, разом 35,000 кв. км. Підчас боксерського повстання в Китаю Москва заняла була знов місто Кульджу, але вступилася з нього по закінченні повстання.

А тепер знову дійшло до того самого. Несподівано для світа Москалі вмашерували військом до міст Кульджа й Урумчі й обсадили їх постійно. Довгий час не було про це ніякої сполегливої вістки. Доперва один німецький купець, Вільгельм Дорн, і частинно подорожник Свен Гедін привезли звідтіля достовірні відомости. Дорн торгував автами і був якраз в Урумчі тоді, як прийшли туди Москалі. Почалось так:

Проти Китаю збунтувався один генерал. Провінціональний уряд не мав сили зробити з ним порядок, а від центрального уряду в Нанкіні поміч не надходила. Тоді губернатор попросив Москалів за поміч. Ті радо дали йому зброю. В міжчасі виступив проти губернатора командант міста Кульджа, забрав московську зброю й віддав революціонерам. Губернатор ще раз попросив Москву за поміч військом. Москалі погодились, але поставили умови, що в Сінкіянгу будуть арештовані і їм віддані в руки всі бувші московські старшини, а далі, що вони будуть мати право будувати там дороги, летовища і т. п. Губернатор це погодився. Тоді Москалі вмашерували до Кульджі, а потім пішли до Урумчі, яке також заняли. На Кашгар виконали вони також подібну операцію.

Фактично знаходиться тепер ціла провінція в московських руках, як і зовнішня Монголія. Ще лиш бракує, щоб вона проголосила своє прилучення до Совєтів. Що на це все скажуть в першу чергу Японія, а потім Англія, треба почекати. Як перший крок починає Японія наступ на внутрішню Монголію. Кінця тої борні ще не видно.

Судія: — Зловили вас на крадіжі. Що маєте на ваше оправдання?

Обвинувачений: — Е, прошу пана судді мене булиб не зловили, та цей драб, швець, зробив мені затісні черевики, а до того ще я маю нагнітки, то я не міг утікати!

Причина.

— Чому ти не хочеш узяти Бльоха до спілки до твого інтересу?

— Той Бльох був заручився з моєю жінкою, заки я ще з нею оженився. Такого чоловіка, мудрішого від мене, я мав би брати собі за спільника?!

Все джентелмен.

— Пане бароне, я нині дуже хора, та я рада, бо знаю, що ви певно відправилиб мене до гробу, колиб я вмерла.

— З найбільшою приємністю, пані!

Мусій Степанчук.

НА СВЯТОГО ІВАНА

Чи є де під сонцем у світі
Країна пишніша у літі,
Як моя землиця кохана —
На Івана?
Де роси так сріблом блистяться,
В травиці барвами міняться,
Як там в теплім сонці ізрана —
На Івана?
Чи чув хто тих ранних пташаток,
Малих пастушків і дівчаток,
Їх любих пісень щебетання —
На Івана?
Чи бачив хто личко румяне,
Росою з листочків вмиване?
Це наша дівчина прегарна —
На Івана.
Чи бачив хто збіжа полями
І трави, що гнуться долами?
Це скарби господаря-пана —
На Івана.
Чи чув хто, як річки там грають,
Потічки підгірські гуляють?
Чи чув хто їх клекіт-журчання —
На Івана?
Чи чув хто ті чарівні мови
Гаїв, піль, садків і діброви?
Це тиха молитва поранна —
На Івана.
Мов ладаном, запахом дише
Землиця ота рідна, пишна;
Мов церква вінками прибрана —
На Івана.
В цім храмі, найкращому в світі,
Не дав мені Господь зажити...
Чужина... Важкі лиш зітхання —
На Івана.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. С., Ню Йорк, Н. Й. — Звертайтеся зі своїми проєктами просто до тих організацій, про які згадуєте. Часопис нікому нічого не приказує. В справі професіоналістів пишіть на адресу: Dr. H. G. Skehar, 1658 Chicago Ave., Chicago, Ill. Як читаєте часопис, чому не запишете собі адреси?

С. К., Ню Йорк, Н. Й. — Історія відділу дуже гарно зложена, але її буде неможливо видрукувати в цілости, бо якби так прийшлося таку історії друкувати всім відділам, тоді требаб видавати кілька томів Пропамятної Книжки. Використаємо те, що можливе буде зужити. Але дякуємо Вам щиро за труд.

Г. Т., Бріджтон, Н. Дж. — В таких справах пишіть по інформації на таку адресу: Flis, 222 Fourth Ave., New York, N. Y.

бито робили якусь роботу, а мали вважати на мене.

— Як ви називаєтеся? — спитався він тепер, беручи в руку папір.

— Іван Нодь.

— Так...? І ви всетаки приходите за сріблом Степана Клема? Якжеж це?

— Я за сріблом Степана Клема? Ні, тут є моє власне срібло.

— Чомуж поквітування виставлене на Степана Клема?

— Невжеж?

— Ось, подивіться.

— Справді так. Та це може бути лише помилка. Степан Клем то мій шурин, що живе в долішній Мадярщині. Не розумію, відкіля тут могло взятися його назвище.

— Прошу заждати, — сказав службовець — я піду до панцирної кімнати та погляну на скриню.

Він вийшов. І коли я роздумував над цим, як то в середневічних часах люди були опанцирені, а тепер є ще навіть кімнати опанцирені, як то тоді й іще нині діються дурниці, — мене пильнували ще уважніше банковці, які осталися.

— На скрині є написано Степан Клем, — сказав поважно службовець, як вернувся до кімнати.

Тепер мені прояснилося в голові.

— Ага! Мій шурин має дуже багато яблонь і він мені цієї зими прислав яблок у цій скрині. На скрині було виписане його імя й назвище, як надавця. Потім ми зложили до тієї скрині срібло й відси з віка відписали це назвище на посвідці за срібло. Це ясне!

— Ні, це не є ясне.

— Ах, будь ласка не робіть церомоній! Бо поправді я такйби й Степан Клем, то ви всетаки повинні видати мені срібло.

— Чому?

— Бо тут на посвідці видруковано червоними буквами, що предявникови того документу, хтоб він і не був, видадуть переховувані річи.

— Говорила-їхала. Ми, щоправда, пишемо таке, одначе так не робимо. В цьому саме основується наша солідність, що ми публиці, якої довірям втішаємося, робимо трудноші.

— Прошу, я маю до вас повне довіря, тож видайте мені моє срібло.

— Ні, це неможливе хочби тому, що посвідка була важна до 8-го цього місяця, а сьогодня маємо вже 30-го.

Мене наче приголомшило. Він говорив правду. Я бачив це на документі. — То моє срібло пропало?

— Пропасти не пропало, коли доплатите залягаючу доплату, всього пять ринських.

— Дякую, хай вам Бог дасть здоровля, ось тут пять ринських, та тепер давайте мені мою скриню.

— Прошу, задля цього потребуєте лише прийти із Степаном Клемом і вам зараз видамо срібло.

Я, захитуючись, вийшов із банку й тут також заплатив пять ринських візникови, що все ждав.

Шестий розділ.

Мій шурин приїхав за кілька днів і пішов зі мною просто бо банку.

— Пан Степан Клем?

— Так, прошу.

— То прошу ствердити вашу ідентичність.

Тепер повів я шурина до нотаря та представив йому шурина. Нотар потвердив, що „знає його особисто", хоч досі ніколи не бачив його.

Та ще й того було замало. Печатки на скрині були якогось Якова Шварца з Могача. Тепер банк домагався, щоби прийшов і той Шварц.

Та тут мені прийшла до голови спасенна думка. Я допустився ошуканства супроти банку, одначе не жалував того. Отже я сказав: „На це я вже був приготований, тому відразу взяв зі собою пана Шварца".

Я вийшов мерщій на вулицю та попросив знайомого носія, щоби пішов зі мною до банку й там представився як Яків Шварц. Цей прийшов, а мій шурин і я сказали, що знаємо його.

Тому, що принципом банку було все неправдиве брати за правду, а правду вважати неправдою, то вони зараз повірили мені й хоч Яків Шварц не міг виказатися печаткою, яку я тоді витискав на ляку, що ним облякував був скриню, службовець виїмково згодився видати срібло.

Подав нам до підпису ріжні папери, в яких усякі наслідки й кари банк переливав зі себе на нас.

— А тепер прийде срібло, — сказав службовець і подзвонив. Старий возний пішов поволеньки до панцирної комори та за годину вернувся із скринею. Ввесь той час перед банком ждав віз.

Гордо забрали ми скриню, та ще заки ми вспіли вийти дверми, зявився вищий службовець і зчинив крик, яким робом я дійшов до срібла та хто то так легкодушно видав мені його.

Молодий службовець старався виправдати. „Службова ввічливість... велика конкуренція... і т. д."

А я тимчасом використав метушню, що зчинилася в банку, та поспішив, щоби срібло сховати в безпечному місці, в нас, дома. Щоправда, я жалував молодого службовця, який з великої ввічливости видав мені срібло так скоро, та навіть, колиб я цим уратував його карієру, я вже більше не приніс би срібла до банку.

Закінчення.

Мої знайомі, які також дали були на літо своє срібло на переховок до банку, впевняли мене, що я дійсно міг бути радий, що так скоро дістав назад мій скарб. Та що торкається матеріяльної сторони справи, то мушу признатися, що за всі ті гроші, які я заплатив за переховок срібла в банку, напевно міг купити собі друге срібло на шість осіб.

— Жию вже двацять літ з моєю жінкою і мав лиш одну одиноку журу.

— Що ви кажете?! Яку?

— Що я оженився з нею.

RADIO.

ГОДИНА УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ НА РАДІО.

В суботу, дня 6-го липня на стації WHOM від години 2:45 до 3:50 пополудні будуть відспівані слідуючі пісні: 1. Там на горі крута вежа. 2. Зелений дубочку. 3. Верховино. 4. Казала дівчина. 5. Ой кряче, кряче. 6. Ой сусідко, сусідко. 7. Крилець. 8. Коломийки. 9. На що мене зачіпаєш. Співати будуть два співаючі брати Михайло і Франко Лаврик. Франко Лаврик сам акомпанує на пяно.

Михайло Зощенко.

ЛІТНІЙ ВІДПОЧИНОК

———o———

Самособою, мати свою власну хату — то справжній провінціялізм.

Треба, щоби ми жили як колективна родина, а не щоби тиснулися за зачиненими дверима хатньої твердині.

Треба жити в спільній хаті. З людьми так сказати. Тоді маєш і з ким поговорити. І порадитися. А часом — і побитися.

Розуміється, воно має і свої недомагання.

Електрика, наприклад, має великий вплив на настрій людей.

Не знаю попросту, як зробити обрахунок. Скільки хто має платити.

Самособою, коли наш промисл пошириться, коли Америка на пальцях буде грати перед нами, тоді ми кожному комірникови дамо по два й більше електричних годинників у кожному куті. Хай тоді електричний годинник сам визначує, скільки зужито електричної струї. Щойно тоді життя по наших хатах засяє наче сонце.

А тепер маємо лише неприємности наслідком того.

Ось наприклад: Є нас девять родин у хаті. А одна лише струя. І один електричний годинник. І з того приходить до ріжних неприємностей, а часом і до справжньої бійки.

Та добре, кажете ви: рахуйте від жарівки.

Добре, скажемо, від жарівки. Одначе добре вихований комірник посвітить усього може пять хвилин, себто заки роздягнеться, або, скажімо, заки зловить яку блоху. А другий до дванацятої години в ночі все собі щось жує при світлі. Нічого іншого й не робить.

Третій знайдеться такий, інтелігентний без сумніву, тай всеньку ніч сидить над книжкою тай ніщо його не обходить.

А трапляється, що й жарівку візьме багато сильнішу. Тай читає альгебру наче в день.

І хто зна, може той самий інтелігент і чай і макарон варить на електричній машинці. Це також варто вам знати.

Мали ми одного носильника, що вкінці зсунувся з глуздів. Перестав чоловік спати та вічно лазив, щоби побачити, хто нічю читає альгебру та варить ріжні продукти.

І пропав чоловік. Попросту збожеволів.

А як збожеволів, його кімнати перебрав якийсь його свояк. Відси й почалася справжня вакханалія.

Місячно платили ми за електрику найбільше по дванацять рублів. А в найгіршому випадку по ґринацять. Це самособою було за часів контролі того, що зсунувся з глуздів. Мав добре обдуману контролю. Кажу вам, ока не приймурив, увесь час переводив ревізію. Впаде несподівано тут, за хвилиночку там. І все погрожував, що сокирою розібє голову тому, в кого знайде якусь хибу — надужиття. Справжнє чудо, як це й інші не побожеволіли з такого життя.

Отже місячно платив кожний найбільше дванацять рублів.

А наразі підскочило до шіснацять. Даруйте! В чому річ? Як це дійшло до того? Чи не є то ця машинка, або щось іншого.

Зчинилася суперечка, та рахунок треба було заплатити.

На другий місяць знову шіснацять.

Ці, найпорядніші, отверто кажуть:

— Коли воно, повідають, так, то чоловікови зовсім не хочеться жити. Ми, кажуть, наче останні прошаки безперестанно щадимо, а інші марнують. Тому не хочемо й далі такого. Коли так, то й ми посправляємо собі машинки та варитимемо макарон.

За дальший місяць мали девятнацять.

Противилися комірники, та всеж заплатили. Колиж уже заплатили, стали багато зуживати електрики. Відтоді світла взагалі не гасили. Альгебру читали що аж гей. Макарон без упину варили.

На другий місяць рахунок виносив двацять шість. Тоді зчинився справжній бешкет.

Одним словом: доробилися люди до трицять вісім рублів на місяць. Тоді вже мусили перервати струю. Лиш один інтелігент просив, щоби того не робили, та його не послухали.

Самособою, що зробили це лише переходово. Бо ніхто не був проти електрифікації. На зборах так і ухвалили, що вони не є проти освітлення, одначе дійшло до того, що зуживається занадто горожанська струя. І покищо хай буде так, без струї. Бо весна надходить. І так є досить світла. А незабаром буде й літо. Пташки співатимуть. І світла взагалі не треба буде. А на зиму побачимо. На зиму знову включимо електрику. І може введемо контролю, або щось інше.

А тепер треба трохи відпочити. Змучили вже нас ті хатні журби.

— Кажеш, що він такий нікчемник, а годишся йому віддати свою дочку за жінку?!

— Е, я роблю це нарочно, щоби він мав за тещу мою жінку.

———o———

Я хотів би щось купити з цієї вистави — каже Коробка, що йде з приятелем попри крамницю золотника — колиб знав, чого хотілаб моя наречена.

— То попросту спитайся її!—радить приятель.

Е, приятелю, таж аж стільки я не можу видати.

ВИХОВАННЯ УЧИТЕЛІВ У СУЧАСНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Після захоплення влади в Німеччині одною з головних цілей Гітлера і його прихильників є завоювати для себе цілковито німецьку молодь. Нава школа має вперше чергу виховувати молодь у дусі німецького патріотизму і національного соціялізму. Допомагають школі в цьому напрямі гітлерівські молодечі організації, що мають охопити поволі ціле підростаюче покоління. Поважне, якщо навіть неодно з перших місць у вихованню дітей і молоді займають уже тепер військові вправи і спорт. Кожний Німець має стати гідним вправним оборонцем батьківщини.

Для переведення дійсно ґрунтовної шкільної реформи у згаданому напрямі потрібні кадри відповідно вишколених учителів. Тому тепер увага німецького міністра освіти, на чолі котрого стоїть випробуваний сподвижник Гітлера — Руст, скерована на утворення нових шкіл для приготовлення учителів, вперше чергу для народних шкіл.

Німецький націонал - соціялізм визнає, що підставою могутности народу є кров і земля. Пізнати ці підставові первні своєї національної могутности може людина не в місті, а на селі. Тимбільше відноситься це до тих, яких обовязком буде виховувати молодь у пошані до своєї крови і землі.

Щодо науки в тих семинаріях, то вона відбігатиме далеко від дотеперішніх програм учительських семинарій. Загально-освітнім тенденціям давніших семинарій п. Руст, в одній зі своїх промов, протиставляє в першу чергу політично-національне виховання, яке плекатиме характерність, а далі фаховий вишкіл, відповідно до фаху, якому будучий учитель хоче себе присвятити.

Велику увагу в учительських семинаріях присвячуватимуть тілесним вправам на вільному повітрі, а також військовому вишколенню.

Нові програми вчительських семинарій кладуть велику вагу, як уже згадано, на виховання в національному дусі. Будучий учитель має пізнати, більше того — споріднитися з великими мужами минулого, що поклали підвалини під могутність Німеччини. Також на викладах німецької мови і німецької літератури в першу чергу мають бути узгляднені твори старих і нових письменників, писані у патріотичному дусі. „Будучий виховник — каже ця програма — має зрозуміти великі чини провідників німецького народу і пізнати, що наш нарід видав зі себе героїв, що перевищають героїв старинного світу". — („Рідна Школа").

КАРІЄРА КОРОЛЕВОЇ КРАСИ.

Мало котра з вибираних останніми часами королев краси мала таке щастя, як панна Драгіза Уґаркович, признана найбільшою красунею в Югославії. Вона була бідною машиністкою й тяжко заробляла на своє удержання й мами. Тому два роки припадково взяла участь в конкурсі краси, який зорганізував один білгородський щоденник. Як королева краси, вихала в подорож до Еспанії і кілька тижнів уживала життя, яке знала тільки з повісти або фільми. Але остаточно мусіла вернутись до дому і засісти знову при машині. Аж одного дня дістала лист з Америки, а саме з Мексика. „П. Драгіза Угаркович, міс Югославії, Европа". Адреса недокладна, а проте лист дійшов до її рук. Писав Дінко Габеліч, власник залізних гут з Вера Круз. Мексиканець писав, що її фотографічна знимка в газеті зробила на ньому велике враження і тому просить її прислати оригінальну знимку з власноручним підписом. Опісля виявзалося між ними листування, яке довело до любовних зізнань. Показалося, що Мексиканець є з походження Серб, якого батько виемігрував до Америки і доробився там міліонового маєтку. За посередництвом югославського конзуляту він прислав нареченій більшу грошеву суму на подорож. Перед кількома днями міс Югославії вихала разом з мамою до Мексика по щастя:

ЯК З ТИСЯЧУ И ОДНОЇ НОЧІ.

Молодому королеви Іраку, Ґазе та його жінці Алії вродився синок. Мешканці Багдаду святкують цю подію шумно вже другий тиждень. Місто чудово освітлене, маніфестації й паради відбуваються без упину. Перед малим королевичем, що лежить у золоченій колисці, висадженій діямантами, дефілює військо.

———o———

З ПОВИБОРЧИХ РОЗДУМУВАНЬ.

„Народні Політика" нарікає на полишення в службі німецьких службовців при державних залізницях у возовій службі на стації Усте над Лабою. Закидає їм, що по 17 літах не вміють добре по чеськи говорити. Рівночасно той сам часопис признає, що згадані службовці зложили свого часу з добрим успіхом іспити з урядової мови та що були колись членами німецької соціяльно-демократичної партії і деякі з них по переднім спенсіонованню були навіть реактивовані. — Чому дописувач згаданого часопису критикує німецьких залізничників аж тепер, коли догадується, що вони стали членами партії судетських Німців?

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(62)

Коли Наомі опинилася ще раз в руках Арабів, Атюві запитався відрзу: „Де друга дівчина?" „Її роздер лев", відповіла з плачем Наомі. Атюві здвигнув раменами. „Всеодно, будемо мати хоч тебе для читання мапи". Але таємничий Атюві мав інше призначення для Наомі після того, як вона виповнить його перші пляни.

Дівчина пригадала собі, що бачила вульканічний горб, що був зазначений на мапі. „Коли я запроваджу вас до Долини Діямантів, чи ви повернете мене до моїх людей?" — запитала вона живо. Атюві переклав ці слова і шейк притакнув головою. „Скажи їй, що ми обіцюємо, але не мусиш казати, що ми можемо забути на нашу обіцянку".

Араби, перемучені погонею за дівчатами, розложилися табором. Наступного ранку ватага перейшла плитку ріку і дісталася на рівнину. Шейк утішився, коли побачив вульканічний горбок і пізнав його на мапі. „Перепливемо велику ріку", розумував він, „і незабаром опинимося в Долині Діямантів".

Одначе коли вони прийшли до великої та широкої ріки, завважали, що в ній аж роїлося від велитенських крокодилів. „Коли будемо переправлятися, то дехто з нас згине", міркував Атюві. Шейк притакнув. „Правда, Атюві, хтось згине"... „А якби так згинула дівчина?" Шейк здвигнув раменами: „Може ми обійдимся без неї?"